

DE KINDNORM

VISIEVERKLARING

APRIL 2025

INHOUD

1	Wat is de kindnorm?	1
2	Waarom een kindnorm in mobiliteitsbeleid?	2
3	De publieke ruimte vanuit kindperspectief	3
A.	Open de deur voor kindvriendelijke omgevingen	3
B.	Maak een netwerk van veilige fiets- en wandelroutes.....	4
C.	Laat kinderen participeren	4
D.	Informeer kinderen.....	4
E.	Weer zwaar verkeer.....	5
F.	Geef kinderen oefenruimte	5
G.	Help kinderen goed op weg	6
4	Van ambitie naar actie: aan de slag met de kindnorm	7
5	Contact	8

1 Wat is de kindnorm?

De kindnorm is een oproep om **het perspectief van kinderen en jongeren** centraal te stellen in mobiliteitsbeleid. De kindnorm stimuleert beleidsmakers en mobiliteitsactoren om de impact op de leefwereld en bewegingen van kinderen en jongeren actief te onderzoeken **bij de planning, ontwikkeling, uitvoering, beheer en evaluatie van mobiliteitsbeleid en -infrastructuur**. Zo helpt de norm hen om de juiste keuzes te maken.

De kindnorm vormt een belangrijk uitgangspunt binnen het beleidsdomein mobiliteit van het Vlaams Regeerakkoord. De norm sluit aan bij de ambitie van de Vlaamse Regering om te investeren in betrouwbare, performante en veilige infrastructuur, een duurzame modal shift te realiseren, het openbaar vervoer te versterken en een gedragen verkeersveiligheidsbeleid uit te bouwen.

Om tot een kindvriendelijker mobiliteitsbeleid te komen, is **een aanpak op meerdere vlakken** nodig. De kindnorm is met andere woorden **een gedeelde verantwoordelijkheid** en een opdracht voor de samenleving als geheel.

Elk kind heeft het recht op een kindvriendelijke, gezonde en veilige omgeving waarin het zich op een actieve en zelfstandige manier kan bewegen.

GEBASEERD OP HET VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

2 Waarom een kindnorm in mobiliteitsbeleid?

Kinderen en jongeren maken een derde uit van onze bevolking. Het is **een actieve bevolkingsgroep**, die vaak aangewezen is op de publieke ruimte voor beweging en ontmoeting. Toch is die openbare ruimte niet op hun maat ingericht, noch op hun leefwereld afgestemd. Dat heeft gevolgen. Dagelijks zijn er in Vlaanderen 10 scholieren tussen 3 en 18 jaar betrokken bij een verkeersongeval onderweg naar school (2019-2023). Meer dan 60% van die slachtoffers verplaatst zich te voet of met de fiets.

Onaangepaste publieke ruimte brengt dus letterlijk gevaren met zich mee, maar heeft ook subtielere effecten. Zo bewegen kinderen en jongeren zich steeds minder. **Regelmatige beweging** is echter essentieel voor hun fysieke en mentale gezondheid. Een van de manieren om die beweging te stimuleren, is door kinderen van jongs af aan te laten fietsen en wandelen naar hun bestemmingen.

Onaangepaste publieke ruimte heeft ook een negatieve invloed op de **zelfstandigheid** van kinderen en jongeren. Ongeveer een vierde van de scholieren wordt met de auto gebracht voor korte woon-schoolverplaatsingen. Dat is jammer, want door zich zelfstandig te verplaatsen leren kinderen net navigeren doorheen hun omgeving, inschatten welke risico's er zijn, en interageren met andere weggebruikers. Dat geeft op zijn beurt zelfvertrouwen om alleen op pad te kunnen én mogen gaan.

Tot slot is een kindvriendelijke openbare ruimte trouwens niet alleen goed voor kinderen. Want wat veilig, bereikbaar en toegankelijk is voor een kind, is dat ook voor alle andere leeftijden en in het bijzonder **ook voor ouderen, minder mobiele mensen en andere kwetsbare weggebruikers**. Mobiliteit benaderd door de ogen van kinderen en jongeren is met andere woorden inclusiever en verbetert de levenskwaliteit en de veiligheid voor alle Vlamingen.

Kortom: de kindnorm is goed voor iedereen.

In deze straat in Sint-Niklaas verdween een aantal parkeerplaatsen. Zo kregen schoolgaande kinderen en jongeren meer plaats.

3 De publieke ruimte vanuit kindperspectief

Kinderen en jongeren bekijken onze publieke ruimte vanuit **een ander perspectief**. Ze zien en ervaren andere dingen dan volwassenen. Tijdens de verschillende fasen in hun leven hebben ze ook andere noden qua inrichting van de publieke ruimte. Denk maar aan spelen, sporten of samen rondhangen met vrienden. Daarbij verdient de **ontwikkeling van het kind** doorheen de tijd ook de nodige aandacht. Hoewel de prefrontale cortex al vroeg in de kindertijd begint te ontwikkelen, duurt het tot de vroege volwassenheid voordat de hersenen volledig volgroeid zijn. Dit verklaart waarom tieners en jongvolwassenen al eens impulsief gedrag vertonen en moeite hebben met het nemen van weloverwogen beslissingen. Het is de verantwoordelijkheid van de maatschappij om hier rekening mee te houden en ervoor te zorgen dat kinderen en jongeren letterlijk en figuurlijk de ruimte krijgen om fouten te maken.

In plaats van kinderen en jongeren te laten functioneren in een systeem dat niet op hun maat is opgezet, moeten we **ons mobiliteitssysteem aanpassen en kidsproof maken**. Als we kinderen de ruimte willen geven om zich ten volle te ontplooien, dan moeten we luisteren naar hun noden en wensen. We moeten hen bevragen en inspraak geven bij de invulling en beleidsmatige uitvoering van de kindnorm.

Deze visieverklaring lijst de belangrijkste **handvaten** op om ons mobiliteitssysteem *kidsproof* te maken. Deze handvaten zijn geen extraatjes, maar fungeren als essentiële voorwaarden om kinderen al vanaf jonge leeftijd actief, veilig en zelfstandig op pad te laten gaan. **Deze visieverklaring roept Vlaams Minister voor Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport, Annick De Ridder, en het Departement Mobiliteit en Openbare Werken op om de kindnorm in de praktijk te brengen met behulp van de handvaten in dit document.** Deze bieden een houvast voor de actualisatie van de vademecums *Voetgangersvoorzieningen*, *Vergevingsgezinde Wegen* en *Toegankelijk Publiek Domein*, alsook voor de realisatie van het *Masterplan Fiets* en de *Vervoerregiowerking 2.0*. Ondersteuning vanuit de beleidsdomeinen jeugd, welzijn, gezondheid, onderwijs, vrije tijd, ruimtelijke ordening, duurzaamheid en gelijke kansen biedt opportuniteiten om de invulling van de kindnorm te verrijken.

A. Open de deur voor kindvriendelijke omgevingen

Een belangrijke voorwaarde voor kinderen om zelfstandig op pad te kunnen en mogen gaan, is allereerst een kwaliteitsvolle, beweegvriendelijke en autoluwe woonomgeving. Ook verkeersveilige schoolomgevingen en -routes zijn cruciaal, maar kinderen doen meer dan alleen naar school gaan. Ze verplaatsen zich ook naar sportclubs, jeugdbewegingen, speelpleinen, enzovoort. In al die omgevingen met gemengd verkeer zijn duidelijke signalisatie, adequate verlichting en conflictvrije oversteekplaatsen nodig.

Daarnaast zorgen zones zoals fietsstraten, schoolstraten, speelstraten en woonerven voor meer bewustzijn bij andere weggebruikers en dragen ze bij aan de leefbaarheid, toegankelijkheid en bereikbaarheid van kindvriendelijke omgevingen. Ze vormen een eerste stap richting zelfstandige mobiliteit bij kinderen.

- Zet maximaal in op autovrije en autoluwe woonbuurten.

- Streef naar lagere snelheden en lagere verkeersintensiteiten bij gemengd verkeer.
- Focus op nabijheid van diensten.
- Zorg voor tussenkomst en aangepaste tarieven in het openbaar vervoer (OV).
- Vergroot de bereikbaarheid, toegankelijkheid en beleving van OV-knooppunten, zoals Hoppin (ook als ontmoetingszone).
- Creëer betekenisvolle en belevingsvolle plekken die kinderen en jongeren uitnodigen om zich te verplaatsen en te verblijven, spelen en sporten in de publieke ruimte.

B. Maak een netwerk van veilige fiets- en wandelroutes

Kinderen en jongeren hebben veilige en coherente fiets- en voetgangersnetwerken nodig. Zwakke schakels, zoals gevaarlijke oversteekplaatsen, maken routes onveilig. Een route is met andere woorden maar zo veilig als het gevaarlijkste punt op die route. Besteed daarom extra aandacht aan het wegwerken van gevaarlijke punten en het conflictvrij inrichten van oversteekplaatsen. Zogenaamde kindlinten, die ook uiterst geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking, moeten verkeersveilige netwerken vormen, verrijkt met verblijfsfuncties zoals bankjes en speeltuigen.

- Maak routes naar scholen, diensten en vrijetijdsvoorzieningen veiliger.
- Bouw een samenhangend netwerk van belevingsvolle routes en trage wegen, losgekoppeld van gemotoriseerd verkeer.
- Stimuleer multimodale verplaatsingen met bv. comfortabele Hoppinpunten om makkelijk over te stappen.
- Zorg voor voldoende veiligheid op (boven)lokale verbindingen voor actieve weggebruikers.
- Richt steden en gemeentelijke kernen zo in dat alle levensnoodzakelijke diensten zich op ongeveer 15 minuten wandelen of fietsen bevinden.

C. Laat kinderen participeren

Kinderen en jongeren worden zelden, of enkel ad hoc, betrokken in mobiliteitsbeleid. Nochtans zijn ze ervaringsdeskundigen met een bijzonder empathisch vermogen om andere groepen te vertegenwoordigen. Laat de stem van kinderen en jongeren daarom doorwegen op het lokaal mobiliteitsbeleid. Geef ze ook een structurele plek in mobiliteits- en adviesraden op alle beleidsniveaus. Neem hen mee in het proces bij (her)inrichting van gewestelijke verkeersinfrastructuur en bij aanpassing van het Vlaams mobiliteitsbeleid.

- Betrek kinderen en jongeren in het mobiliteitsdebat en laat ze bijdragen aan onderzoek naar verkeersstromen en -situaties.
- Gebruik creatieve en vernieuwende methoden zoals citizen science, actieradius- of verkeersdagboekonderzoek en knutselvormen om bestaande benaderingen aan te vullen.
- Stimuleer actieve participatie in scholen via ouderraden.
- Motiveer beleidsmakers en politie om samen met kinderen en jongeren aan projecten te werken voor meer verkeersveilige, kindvriendelijke omgevingen.

D. Informeer kinderen

Communicatie over mobiliteitsmaatregelen is vaak gericht op volwassenen, waardoor kinderen en jongeren zich onvoldoende geïnformeerd voelen. Spreek hun taal door mobiliteit vanuit hun perspectief en leefwereld te benaderen, herhaal belangrijke boodschappen en verwijst naar

herkenbare situaties. Bereik kinderen en jongeren via gerichte kanalen. Ouders, opvoeders en tussenpersonen zoals leerkrachten spelen hierin ook een belangrijke rol.

- Richt de boodschap aan de specifieke doelgroep (kinderen, tieners, jongeren en hun (jeugdwerk)organisaties) en hanteer een medium dat bij hen past en hen aanspreekt.
- Zorg voor een laagdrempelig meldpunt voor kinderen en jongeren op lokaal en bovenlokaal niveau.
- Zorg voor campagnes die aansluiten bij de leefwereld van kinderen en jongeren, en vermijd een te eenzijdige focus op sensibilisering rond zichtbaarheid en veiligheid.

E. Weer zwaar verkeer

Wagens worden almaar groter en zwaarder. Met alle gevolgen van dien. Grotere wagens leggen meer beslag op de beperkte publieke ruimte. Zwaardere wagens zorgen ook voor zwaardere ongevallen. Zwaar verkeer, van vrachtwagens tot steeds grotere auto's, vormt een bedreiging voor kindvriendelijke omgevingen en routes. Het is daarom essentieel om zwaar verkeer te beperken en auto-obesitas beleidsmatig aan te pakken.

- Pak auto-obesitas (i.e. auto's die steeds zwaarder en breder worden) aan op Vlaams en lokaal niveau.
- Pak dode-hoek-crashes aan en weer zwaar verkeer uit omgevingen met veel kinderen en jongeren.
- Gebruik fiscale sturing bij de inschrijving van voertuigen.
- Sluit een *Pact Verkeersveiligheid* met lokale besturen met bepalingen rond de grootte van parkeerplaatsen, handhaving, circulatie, ... (zie *Verkeersveiligheidsplan 2026-2030*).

F. Geef kinderen oefenruimte

Verkeersvaardigheid en -ervaring doe je op in de praktijk, op de openbare weg. Elk kind ontwikkelt op zijn of haar eigen tempo, maar moet de kans krijgen om te oefenen. Kinderen leren bovendien op een sociale manier door ouders, leerkrachten en leeftijdsgenoten te observeren. Dit geldt niet alleen voor verkeersgedrag, maar ook voor sociale normen. Onze publieke ruimte moet daarom een vergevingsgezinde infrastructuur, leesbare wegbeelden en voldoende ruimte voor actieve vervoerswijzen bieden. Andere weggebruikers moeten zich ervan bewust zijn dat kinderen nog niet volleerd zijn. Ouders moeten hun kinderen oefenkansen en vertrouwen geven. Daarvoor hebben kinderen en jongeren begrip nodig, alsook ruimte om te oefenen en fouten te maken.

- Hou extra rekening met kinderen bij herinrichtingen op (boven)lokaal niveau.
- Stimuleer verplaatsingen in groep.
- Richt verkeerseducatieve routes (VERO's) en fietsexamens in.
- Stimuleer het OV-gebruik.
- Werk campagnes en verkeerseducatieve materialen uit die erop wijzen dat kinderen fouten mogen maken, en automobilisten herinneren aan de nood om defensief te rijden.
- Ondersteun het leerproces en de mobiliteitskeuze bij kinderen en jongeren, zeker bij de overgang van verschillende levensfasen (bv. van het lager naar het middelbaar onderwijs).

G. Help kinderen goed op weg

Ouders en andere volwassenen spelen een cruciale rol in de manier waarop kinderen en jongeren zich verplaatsen. Kinderen zetten hun eerste stappen in de eigen straat. Ze spelen op het voetpad voor de voordeur. Ze doen hun eerste fietservaring op met hun ouders of op school.

De keuzes die opvoeders maken, bepalen of kinderen en jongeren zich door hun levensfasen al dan niet actief en zelfstandig verplaatsen. Door kinderen vanaf jonge leeftijd goed op weg te helpen, kunnen we met andere woorden de modal shift bereiken die de Vlaamse overheid vooropstelt. Want jong geleerd, is oud gedaan.

Maar ook het gedrag van andere weggebruikers beïnvloedt de leefwereld van kinderen en jongeren. Door gedrag te observeren, nemen ze normen en waarden rond verkeersveiligheid over die ze later toepassen. Correctie informatie en educatie over verkeersregels is onontbeerlijk.

- Zorg voor permanente verkeerseducatie over o.m. wegcode, dodehoek, zichtbaarheid en persoonlijke bescherming, en vaardigheden in het verkeer.
- Informeer en sensibiliseer over gevaren in het verkeer, en oplossingen om kinderen veilig te vervoeren.
- Betrek niet alleen kinderen, maar ook volwassenen zoals ouders, leerkrachten en opvoeders. Benadruk hun invloed op het leertraject. Ook inzicht in hun veiligheidsperceptie draagt bij tot een mobiliteitssysteem dat veilig is voor iedereen.

4 Van ambitie naar actie: aan de slag met de kindnorm

De toepassing van de kindnorm is een **gedeelde verantwoordelijkheid**. Beleidsmakers, studie bureaus, verkeersdeskundigen, ouders, scholen, politiezones en andere mobiliteitsactoren kunnen elk vanuit hun rol bijdragen aan een omgeving waarin kinderen zich veilig en vrij voelen.

Heel wat organisaties nemen het kindperspectief vandaag al mee in hun acties en activiteiten, en ondersteunen dan ook deze visieverklaring over de kindnorm. Lees er alles over op www.mobiel21.be/nl/initiatieven/coalitie-kindnorm. In [bijlage 2 bij dit document](#) vind je bovendien een uitgebreid overzicht van acties en initiatieven die de Kindnorm in de praktijk brengen.

5 Contact

Benieuwd hoe ook u of uw organisatie kan bijdragen aan de brede toepassing van de kindnorm? Of bent u op zoek naar goede voorbeelden, onderzoek, inzichten en informatie over het thema? Contacteer Mobiel 21 om samen werk te maken van kindvriendelijke mobiliteit.

Sanne Vanderstraeten

Projectleider Burgerparticipatie & Campagnes

sanne.vanderstraeten@mobiel21.be